

BØRNE- OG
UNDERVISNINGS-
MINISTERIET

Nyhed: “Ny PISA-undersøgelse: Elever over hele verden er gået tilbage i læsning og matematik - også i Danmark

5-12-2023

Kontor for Analyse og
Kommunikation/HME

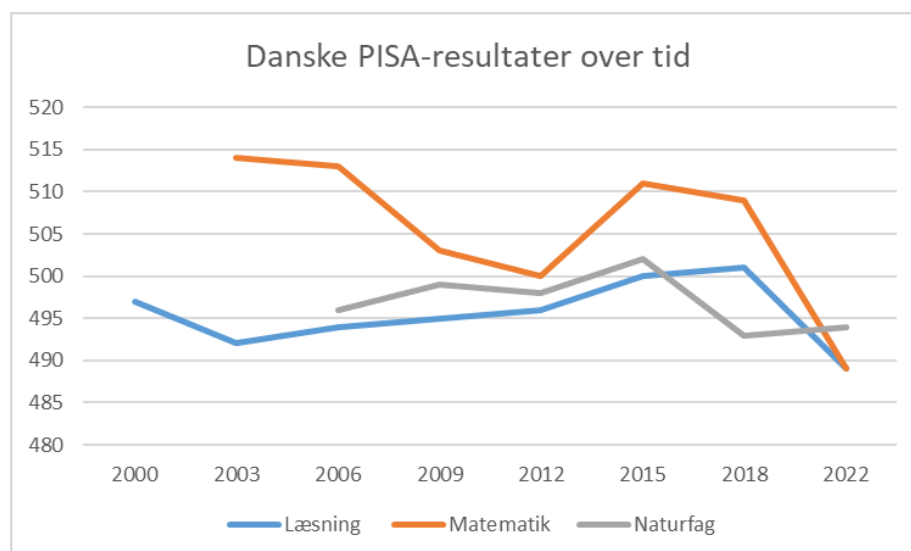
Sagsnr.: 23/22521

[Underrubrik]

Elevernes resultater i læsning og matematik er gået tilbage i både Danmark og mange andre lande. Faldet gør sig gældende for både fagligt svage og fagligt stærke elever. Det viser nye PISA-resultater, som også viser, at Danmark er det OECD-land, hvor elever bruger mest tid med digitale redskaber i skolen.

[Brødtekst]

De danske elever er gået aneligt tilbage i både læsning og matematik. Det viser nye resultater af den internationale undersøgelse PISA.

Note: PISA-testen startede med at måle læsning i 2000. Resultaterne føres derfor kun tilbage til 2006 i naturfag og 2003 i matematik.

Undersøgelsen baseres på resultater, som er målt i foråret 2022 hos 15-årige i 81 lande verden over. I forhold til sidste runde af undersøgelsen i 2018 er der en tilbagegang i dansk og matematik. Til gengæld er resultaterne i naturfag uændrede.

Denne udvikling genfindes også i OECD som helhed, hvor den gennemsnitlige tilbagegang er på niveau med den danske. Også alle de nordiske lande oplever faldende resultater. Tilbagegangen i de øvrige nordiske lande er på niveau med eller større end den danske. De danske elevers resultater ligger dermed stadig over OECD-gennemsnittet og er på niveau med eller over de øvrige nordiske lande i både læsning, matematik og naturfag, bortset fra de finske resultater i naturfag. I matematik, læsning og naturfag ligger resultaterne i henholdsvis 9, 12 og 14 af de 81 deltagerlande signifikant over de danske resultater.

Danske og nordiske PISA-resultater i 2022

Resultat	DK	Norge	Sverige	Finland	OECD
Læsning	489 (-12)	477 (-22)	487 (-19)	491 (-30)	476 (-10)
Matematik	489 (-20)	468 (-33)	482 (-21)	484 (-23)	472 (-15)
Naturfag	494 (+1)	478 (-12)	494 (-6)	511 (-11)	485 (-4)

Note: Landets gennemsnitlige score. Ændring i forhold til PISA 2018 i parentes

Den ensartede udvikling på tværs af så mange lande på samme tid antyder, at forklaringen delvist skal findes i forhold, der berører alle landene. Det er derfor sandsynligt, at Covid-pandemien og dens konsekvenser i form af bl.a. nedlukninger og ændrede undervisningsvilkår har haft betydning for elevernes resultater. Der er dog samtidigt en del tegn på, at Covid-pandemien ikke kan være den eneste årsag til de faldende resultater i PISA. I den internationale matematikundersøgelse TIMSS, der blev foretaget før pandemien, gik elevernes resultater fx tilbage fra 2015 til 2019, mens de faldende resultater i læseundersøgelsen PIRLS kan spores tilbage til 2011. PISA-undersøgelsen kan dog ikke svare på, hvad årsagen til disse fald er.

”Et godt grundlag i læsning og matematik er noget af det vigtigste, elever får med sig fra skolen. Derfor ser jeg med bekymring på de nye PISA-resultater. I de sidste mange år har et centralt tiltag været at øge antallet af timer. Der har været de bedste intentioner bag, men vi må konstatere, at det ikke har virket. Derfor er regeringen kommet med et folkeskoleudspil, hvor vi satser mere på kvalitet end kvantitet. Vi ønsker kvalitetstid med dygtige voksne og ro til fordybelse. Derfor har vi blandt andet foreslået, at der skal igangsættes fornyelse af folkeskolens forskellige fag. Mindst 90 procent af de meget detaljerede læringsmål skal væk. Der skal i stedet være et langt større fokus på fagenes kernestof, og lærerne skal have større frihed til at tilrettelægge undervisning med udgangspunkt i de elever, som sidder i klassen. Samtidig lægger vi op til, at de elever, som kæmper mest med dansk og matematik, skal kunne modtage undervisning i små hold nogle timer om ugen. Vi vil også øge muligheden for at have to voksne i klassen,” siger børne- og undervisningsminister Mattias Tesfaye.

Tilbagegang både i top og bund – især for pigerne

Både fagligt svage og fagligt stærke elever er gået tilbage i PISA 2022. I matematik ligger 20,4 procent i gruppen med lave resultater, og 7,7 procent placerer sig i gruppen med høje resultater – i PISA 2018 var tallene hhv. 14,6 og 11,6 procent. En tilsvarende udvikling ses i læsning, hvor 16 procent var svage læsere i 2018, mens denne gruppe er vokset til 19 procent i 2022.

Traditionelt har pigerne i PISA-undersøgelsen klaret sig bedre end drengene i læsning, mens drengene har haft et forspring i matematik og naturfag. I PISA 2018

var drengenes forspring i matematik imidlertid forsvundet, og den eneste kønsforskel var, at pigerne i gennemsnit læste bedre end drengene.

Både i matematik, læsning og naturfag har pigernes resultater udviklet sig negativt i forhold til drengenes fra 2018 til 2022. I læsning og matematik er både drenge og piger gået tilbage – men pigerens fald har været størst, således at pigernes forspring i læsning er blevet en del mindre, mens drengene atter i gennemsnit klarer sig bedre i matematik. I naturfag er pigerne gået let tilbage, mens drengen er gået let frem.

Den danske skole er verdens mest digitaliserede

Udover selve kompetencetesten består PISA-undersøgelsen også af et spørgeskema, hvor eleverne svarer på spørgsmål om forskellige aspekter af deres skoleliv.

Et af de steder, hvor de danske elever adskiller sig mest fra deres kammerater i andre lande, er i forhold til deres brug af digitale redskaber i undervisningen. De danske elever bruger nemlig i gennemsnit digitale redskaber i 3,8 timer om dagen til læringsaktiviteter i skolen, hvilket er det højeste tal blandt alle deltagende lande. I OECD som helhed bruger eleverne digitale redskaber 2 timer i gennemsnit.

Tilsvarende svarer 72 procent af de danske elever, at de bruger digitale redskaber i hver time eller næsten hver time. På tværs af OECD-landene er det tal kun 16 procent. PISA-resultaterne siger dog ikke noget entydigt om, hvorvidt brugen af digitale redskaber har en negativ eller positiv effekt på elevernes faglige resultater.

”Danske skoleelever bruger næsten fire timer på skærm hver skoledag. I andre vestlige lande er det kun halvt så meget. Digitalisering er generelt godt. Men når det gælder vores børn skal vi ikke være naive. Ekspertene har alvorlige diskussioner om skærmens betydning for læring, sundhed og trivsel. Derfor har regeringen et forsigtighedsprincip. Hellere en time for lidt foran skærmen, end en time for meget. Det bliver også udgangspunktet for anbefalinger om skærme i skolen som Børne- og Undervisningsministeriet fremlægger inden længe,” siger børne- og undervisningsminister Mattias Tesfaye.

Høj grad af lighed mellem skoler

PISA undersøger også, hvordan elevernes testresultater påvirkes af, hvilken skole de går på. I OECD-landene forklarer skole og elevsammensætning i gennemsnit 32 procent af forskellen i elevernes resultater, mens andelen i Danmark kun er 9 procent. Det betyder, at det har mindre betydning for elevernes resultater præcist hvilken skole en elev går på, end det har i de fleste andre lande. Danske skoler har dermed en mere ensartet kvalitet og elevsammensætning end skolerne i OECD i gennemsnit. I Norge og Finland er skolens betydning for elevernes resultater omtrent den samme som i Danmark, mens den er lidt højere i Sverige.

Faktaboks 1: Fakta om PISA

PISA (Programme for International Student Assessment) er en international undersøgelse af 15-åriges kompetencer i matematik, læsning og naturfag. PISA gennemføres af den internationale organisation OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development).

Undersøgelsen er blevet gennemført hvert tredje år siden år 2000, og Danmark har deltaget hver gang. PISA 2022 var oprindeligt PISA 2021 men blev udskudt et år på grund af Covid-pandemien.

I Danmark er PISA 2022 gennemført af et konsortium bestående af VIVE (Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd) og Danmarks Statistik med University College Lillebælt, VIA University College og Københavns Professionshøjskole som underleverandører.

I Danmark deltog ca. 7.800 elever på 347 uddannelsesinstitutioner i PISA 2022.

I matematik er Danmark nummer 13 blandt de 81 lande og regioner i undersøgelsen. De danske resultater er ikke statistisk signifikant forskellige fra lande/regioner placeret som nummer 10 til 20 i undersøgelsen.

I læsning er Danmark nummer 15 blandt de 81 lande og regioner i undersøgelsen. De danske resultater er ikke statistisk signifikant forskellige fra lande/regioner placeret som nummer 13 til 20 i undersøgelsen.

I naturfag er Danmark nummer 20 blandt de 81 lande og regioner i undersøgelsen. De danske resultater er ikke statistisk signifikant forskellige fra lande/regioner placeret som nummer 15 til 26 i undersøgelsen.

Faktaboks 2: Læs mere om PISA

- PISA 2022 Dansk hovedrapport
- PISA 2022 Sammenfatning
- Læs mere om PISA-undersøgelserne her
- Læs mere om PISA hos VIVE og Danmarks Statistik